

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE TEATRU DE LA SIBIU

aplauze

Anul XXI / nr. 2 / 07 iunie 2014

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

6/15 21^a ediție
IUNIE 2014
 FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
 DE TEATRU DE LA SIBIU

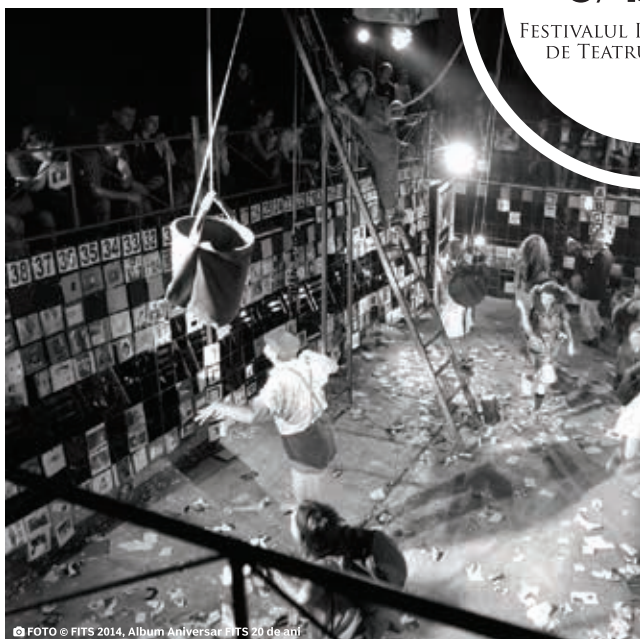

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

BLOM BANK FRANCE
SUCURSALA ROMÂNIA

Acest eveniment se desfășoară sub înaltul patronaj al Reprezentanțului Comisiei Europene pentru Educație, Cultură, Tineret și Multilingvism

Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu este organizat de

EVENIMENT FINANȚAT DE

EVENIMENT REALIZAT CU SPRIJINUL

EVENIMENT SUSTINUT DE

CO-PRODUCĂTOR

PARTENERI STRATEGICI

INSTITUT FRANÇAIS

EU JAPAN fest

forumul cultural austriac™

Alba Stanciu

Staropramen

Faust. Mit modern. Spectacol postmodern.

Faust-ul lui Silviu Purcărete este fenomenul teatral care „afectează” ireversibil atât arta spectacolului în secolul XXI, precum și reperle studiilor de teatologie. Este o entitate „totală” ce poate fi privită din mai multe direcții, de la legătura cu răsturnările normelor performative din secolul XX, până la un spectacol al orgiei, al ritualului - în formulă fie sacră, fie degradată - al sacrificiului, sângelui, cruzimii. Regia oferă șocante situații de blasfemie, de profanare a simbolurilor. Noaptea Valpurgiei este un veritabil ritual cauzator de transă, de expansiune dionisiacă, în care sunt angajate toate sursele teatrale pentru accesarea simțurilor audienței. Volumul spectacolului este copleșitor, de la tulburătoare procesiuni carnavalesci, până la etalarea erotismului bestial prin scene simbolice de zoofilie. Regia urmărește în permanență „eficacitatea” teatrală a ritualului, suprapusă ironiei și fanteziei morbide care declanșează o perversă putere de seducție. Apar excese de tehnici teatrale, „palimpsest” și „puneri în abis” (mise en abyme), prin care este pusă în scenă tragedia omului, a lui Faust, care apare ca o marionetă incapabilă de a se putea opune forțelor care îl manevrează cu cinism.

Montarea este dependentă de gigantismul spațiului (Hala Balanța), de substanța brută a materialelor de construcție de tip industrial, care devin materiale de producere de teatralitate. Mai mult, spațiul este încărcat de panouri laterale reprezentând gravuri uriașe cu teme suprarealiste - figuri hidoase, fragmentare - executate în tonuri de alb și negru în maniera fanteziilor halucinante ale lui Hieronymus Bosch.

Viziunea lui Purcărete aduce în prim plan un amplu univers uman plin de contradicții, vulnerabilități și conflicte. Momentul este prielnic apariției unui adorabil Mefisto (Ofelia Popii), jucăuș, sensibil dar și diabolic, un personaj care încântă, seduce, stârnește încredere și certitudine. Este un grațios maestru al teatralității și regiei, un personaj care-l va conduce pe Faust prin Noaptea Valpurgiei, la fel cum Beatrice îl ghidează pe Dante. Infernul lui Purcărete este un perimetru al orgiei și blasfemiei, al cercului, jocului cu focul, cu ritualul sacrificial, cu excesul sexual, cu formula grotescă a erotismului. Spectatorul este absorbit în această totalitate a performance-ului, este supus stimulărilor excesive ale inteligenței, este consumat de absorbția sa în ritualul teatral în mijlocul căruia rămâne neputincios, buimăcit, în final purificat (linia melodică de la sfârșitul piesei, vocea feminină, angelică). Regizorul suprapune repere temporale variate, de la Renaștere până la fragmente selectate din „mediatul” cotidian, implică elemente ale teatrului medieval, miracolul, etc. Personajele alegorice sunt tratate într-o rafinată formulă vizuală ce mizează pe contrast de tonuri de alb-negru și gesturi coregrafiate după maniera corporalității picturale. Un element important al teatralității este muzica compusă de Vasile Șirli care creează o gamă stilistică largă ca și suport sonor, de la coral gregorian în maniera lucrărilor medievale ale lui Hildegard von Bingen, până la demonismul sonorităților stridente ale muzicii rock.

Faust-ul lui Purcărete, la fel ca și Faust-ul lui Goethe, fixează un reper intangibil al mitului în spectacolul de teatru. Mitul „individualismului modern” după cum îl numește Jan Watt își găsește plenitudinea în spectacolul postmodern.

Alba Simina Stanciu

JTI

Oidip

Mit și teatralitate postmodernă

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

Un mit antic cum este Oidip este o provocare abisală. Tratat într-un registru al spectacularului „reținut” (în comparație cu Faust), Purcărete „rescrie” scenic textele *Oedip Rege* și *Oedip la Colonos* printr-un labirint de coduri, prin alură contemporană, orientează teatralitatea către latura interpretativă, arta actorului. Tragedia greacă este mai mult decât oricând privită prin psihanaliza freudiană, prin investigații ale inconștientului, prin explorări ale complexului Oedip. Sunt implicate toate modurile teatrale de etalare a pasiunilor, a agresivității și a impulsului autodestructiv. Demersul regizoral este sinonim cu un proces de tip freudian de „forare” mentală, conjugată cu ironia și deriziunea postmodernă tipică pentru stilul regizoral al lui Silviu Purcărete. Este vorba de o versiune cuprinzătoare în care intervin simboluri creștine, absențe ale prezenței (momentul Sfinxului), actualizări ale mitului grec în stilul spectacolelor create în anii '70 (după cum mărturisește regizorul).

Marea provocare atât a regiei și interpretării este prelucrarea mentală a actorilor, suprapusă unui stil foarte alert de derulare a scenelor, în game variate de expresie a afectelor. Oidip este un rol care face apel la revărsarea totală a energiei mentale și fizice, la accesarea fără limite a instinctelor. Construcția rolului este realizată admirabil de Constantin Chiriac (Oidip), cu consecințe hipnotice în rândul publicului, „cauzate” de interpretare, antrenând atât cele mai subtile gradații ale sensibilității și vulnerabilității umane până la revărsări de forță, de sentimente extreme. Apar veritabile momente de exorcizare, de etalări sublime ale violenței și pasiunii vulcanice. Regia sublimează agresivitatea și sexualitatea prin manevre abile ale categoriilor estetice, ale grotescului scenic. Textul lui Sofocle este montat într-un decor „comun” acestei perioade (anii '70) gândit sub semnul minimalismului, al priorității oferite actorului și construcției de grup, a funcționalității. Imaginea menține compoziții cromatice cu consistențe reținute, cu costume „banale” și recuzită scenică contemporană. Alura personajelor, comportamentul și tipul de gândire scenică a grupului este aliniată

tendinței uniforme a spațiului, care creează la prima vedere serioase discrepanțe între percepția tradițională a mitului, formula de actualizare la care recurge regizorul și frecvente comparații cu regia spectacolului Faust. Cadru este investit cu trăsături voit banale, comune unei etape recente din perimetrul est-european, impune imagini obsedante pentru o anumită categorie de vârstă a publicului. Decorul este axat pe latura auster-funcțională (două paravane, stâlpi de „rezistență”, etc.) jonglează cu posibilitățile de recepție a imaginii din partea spectatorului, ceea ce stârnește păreri variate. Teatralitatea este susținută și de muzica creată de Vasile Șirli, de funcțiunea sa programatică cu intervenții leitmotivice și valențe dramatice. Sunt exploatare mai multe surse de sunet scenic, asamblate cu precizie dirijorală.

Oidip este un spectacol de actor și regizor. Este o entitate teatrală destinată atât publicului larg, cât și analiștilor teatrologi, un spectacol în care prioritară este densitatea și profunzimea simbolurilor.

Dramă sau **Tragicomedie**

Staropramen 1869
PREMIUM BEER
PRAGUE

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

Staropramen aduce teatrul în centrul orașului.
O experiență unplugged pusă în scenă de Staropramen,
partener oficial al Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu.

Un gust deosebit se savurează cu măsură.

Reservation: (+4) 0760 26 53 05 - Str. Dobrun nr. 1
office@terracottasibiu.ro - www.terracottasibiu.ro

terracotta
FLAVOURS OF NATURE

wenglor
the innovative family

We're inventors, perfectionists and madmen. Be that as it may, we admit our weakness for always having great ideas.

www.wenglor.com

Lucas Super Sandwichuri

Avem **SUPER Sandwichuri!**

Tel. 0372 775 822

Vă așteptăm în Piața Mare, lângă Palatul Brukenthal

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

CRAMA OPREȘOR

George Banu

Despre aplauze și sensul lor

Teatrul își are protocoalele sale, care merită să fie privite îndeaproape, iar aplauzele fac parte din acestea. Cum încheie actorii un spectacol, cum primesc ei reacțiile publicului? Avem aici de-a face cu ceva ascuns, secret, care se poate percepe și interpreta. Pentru mine ca spectator, plăcerea constă în a le sesiza sensul și modul specific de a se exercita. Totul are un înțeles, dar trebuie atent descifrat. Apelul la aplauze cu care se încheie, de cele mai multe ori, un număr important de comedii shakespeareiene, lăsa să se întrevadă, chiar și atunci, în epocă, importanța lor. Este momentul în care reprezentarea ajungea la final, iar intervenția publicului intra în relația cercului cu tangenta sa. Atunci, spectacolul se încheie, dar personajul persistă în a-l dubla pe actor, asemenea unei umbre de care încă nu s-a despărțit. Totodată asistăm la inevitabila lor despărțire, la un progresiv început de eliberare. De-a lungul rapelurilor, actorul își revine, revine la sine fără a putea, dacă într-adevăr a fost implicat, să se elibereze cu totul de experiența trăită și să abandoneze amprenta materială a rolului: costume, machiaj, peruci. Această îl desemnează ca pe un străin care încearcă să-și abandoneze condiția și să reintegreze comunitatea publicului. Saluturile eliberează, fără a-i restitui actorului, totuși, întreaga autonomie. Nu va redeveni el însuși, cu totul, decât mai târziu, în lojă. Va avea nevoie de timp... și de alcool, de cele mai multe ori. Nu e niciodată ușor să te întorci la tine.

Refuzul salutarilor

În Orient, „actorul nu se întoarce la sine” și, solidar cu personajul, ia calea fără întoarcere a culiselor; actorul și personajul părăsesc solidari scena și publicul nu va fi martorul disocierii lor. Sub influența asiatică, cât și în numele punerii în discuție a teatrului ca act fictiv, avangarda anilor '60 suprima adesea ritualul salutarilor, cerând ca actorii, la sfârșit, să nu mai revină pe scenă. Scopul consta, atunci, în nedisocierea teatrului de viață, în perceperea acestora ca fiind indistincte, în continuitate: evenimentul scenic nu trebuie să fie denunțat prin reîntoarcerea actorilor pe scenă. Grotowski, Barba și *Living Theatre* sau nu suportau salutarile, sau le detestau într-o asemenea manieră, încât căutau să le convertească uneori în agresivitate orientată spre un public considerat prea pasiv: în acel moment scena nu mai invită publicul la un partaj final, ci încearcă să instaureze, mai degrabă, o confruntare.

Astăzi, doar Eugenio Barba a rămas singurul om de teatru care se încapățânează să refuze salutarile. El adoptă, astfel, o rezistență ce pare a fi un reziduu al radicalității din anii '60 și, câteodată, publicul e agasat, enervat și exasperat de către Barba, căci respingerea salutarilor pare arhaică și cenzurează plăcerea întâlnirii finale actor – spectator, în numele unei poziții vetuste. Nu, teatrul nu mai e perceput ca o experiență extremă, în afara normelor, ca o aventură atipică, o expediție spre necunoscut, el este asimilat unui act artistic – și nu e nimic nedemn în această constatare – un act în care salutarile de la sfârșit marchează finalul și încearcă să-i recompenseze pe actori. Este un ultim partaj pe care Barba îl interzice în numele unei intransigențe castratoare. Altădată, se făcea procesul spectatorului, dar, în plină „societate a spectacolului” el este caduc azi, iar faptul de a fi asistat la un spectacol produce o mândrie a publicului care se asumă și se exprimă prin aplauze și saluturi în momentul regăsirii cu actorii. Refuzându-le acest lucru, Barba produce o frustrare.

Decepționați, spectatorii revin la realitate după ratarea acestui contact ultim care, de fapt, ar fi putut să-i reconforteze în sentimentul că, împreună, – actori și spectatori – formează o comuniune. Interzicând practica salutarilor, actorii lui Barba instaurează o inutilă și de neînțeles stare de vină a spectatorului. Târziu, în noapte, ne despărțim, actori și public, cu decepția unei întâlniri ratate și trunchiate.

Aplauzele - semne de punctuație

Aplauzele trebuie sau nu puse în scenă? Lui Strehler îi plăcea să o facă, pe când Vitez mărturisea că detesta acest exercițiu. Două familii, două moduri de raportare diferită la problema-cheie a finalului și a tranziției. Cei care pun în scenă salutarile nu se acomodează

cu claritatea punctului final ca și cum ar dori să prelungească spectacolul dincolo de limita acestuia. Oprirea reprezentației nu e din plin asumată, mișcarea se continuă grație acestor puncte de suspensie care sunt salutarile „regizate”. La Strehler, în *Il Campiello*, de exemplu, actorii nu-și luau liber de la personaje ci, împreună, încercau să mențină bucuria spectatorului, ca o frază căreia scriitorul vrea să îi întârzie finalul explicit și o face să moară încetșor... Într-un spectacol recent al lui Pippo Delbono, *Questo buio feroce*, personajele reveneau și, într-o primă fază, ca într-o paradă mortuară, suspendau spectacolul, dar fără să-l încheie și, doar la al doilea tur, se dezvăluiau, se lăsau descoperite și abia atunci interveneau primele aplauze. Pippo Delbono favoriza astfel o tranziție. A impune salutarile ca pe un punct, înseamnă să restaurezi, fără menajamente, autoritatea realității și să interzici incertitudinea punctelor de suspensie.

Ierarhie și democrație

Totul ne lasă să bănuim că estetica romantică este la originea ierarhizării scenice explicite, care acordă un loc important protagonistului în momentul salutarilor. Izolat, acesta din urmă înaintează singur spre sala care-i aclamă prestația și, mai apoi, în ordine descrescătoare, partenerii săi revin, respectând, astfel, ordinea rolurilor pe care salutarile le confirmă și le asumă. Această practică este pusă la îndoială astăzi, în Franța, deoarece aduce prejudicii omogenității ansamblului. Cultului protagonistului i se succede democrația corală a distribuției fără o prezentare distinctă.

Apariția succesivă a interpreților e înlocuită, în Franța, printr-o abordare democratică, preocupată de a afirma munca teatrală ca pe o muncă în echipă. De acum înainte, grupul se prezintă împreună. Se reclamă de la o viziune colectivă, pe care salutarile nu trebuie să o contrarieze. Nimeni nu se distinge și, umăr la umăr, actorii fac trunchi comun.

Această „democratizare” implică o ștergere prea evidentă a individualităților și-i interzice spectatorului să-și varieze reacțiile, în așa măsură, încât, uneori, deplânge absența, așa cum o spunem despre alegeri, unei „doze” de personalizare. Nu ne mai dorim să fim un spectator-arbitru, ci un public-partener. Dacă în ierarhia salutarilor în funcție de rol, jenează dimensiunea colectivă a muncii, practică în Germania, privilegiind prestația individuală, democratizarea „egalitară” conduce la sacrificarea identităților artistice. Aici se confruntă două tipuri de diferențiere, dar și două tipuri de lucru în echipă.

(fragment din studiul cu același nume, publicat în *Jurnalul Artelor Spectacolului*, nr. 1/ 2014)

✎ Lavinia Șerban

SIBFest în așteptare

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

Festivalul FITSos va invadea sălile de spectacol. Furtună și avânt va fi în sufletul lărgit al spectatorului, lărgit de oameni pe picioare, de brazilience dansând în turcoaz, de fanfare, de mimi și saltimbanci, de păpuși kabuki, de actori semeți și gravi, de imagini vii și colorate, de povești nemuritoare și cutremurătoare. Curată „plastografie” a realității! Într-un cuvânt, de joc și joacă. Spectatorul se trezește neputincios și vrăjtit ca de cântecul unei sirene ce traversează strada de la Teatrul Național Radu Stanca la Casa de Cultură a Sindicatelor, urcă spre studioul CAVAS, investighează locul acțiunii, apoi se îndreaptă spre Pietonală, pentru ca să coboare scările pe lângă Podul Minciunilor în jos și să ajungă la Teatrul Gong. A scanat serios aproape toate scenele și piațetele acțiunii. Căci, mai are să meargă și la Hala Balanța unde, de ani buni, pășește monstruosul *Faust* a lui Purcărete, și la Sala Thalia, lângă bistroul „al mai vintage” din Sibiu, iar pentru spectatorul de tip Jack melancolicul este deschis la Cisnădie. Câtă varietate de locuri, câte biserici ale spectacolului rabdă pământul la Sibiu! Fiecare îmbrăcată în alte haine și cu un spirit pe care spectatorul îl simte și se comportă ca atare. Sala Teatrului Național

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

Radu Stancae sobră și rafinată, cu fotolii de catifea. Casa de Cultură a Sindicatelor e rece și austeră și miroase a anticariat. Sala Thalia e demnă de a găzdui decernarea Premiilor Oscar. Teatrul Gong sau Teatrul pentru copii și tineret e visător și zglobiu, cu desene atârinate pe pereți. Spectatorul simte în consecință și știe că la Național merge la un spectacol serios, că la Thalia se lasă cu muzică și dans și că la Gong se experimentează forme noi.

4, 3, 2, 1. Ce așteptări am de la Festivalul Internațional de Teatru din Sibiu ediția 2014? Aștept să văd Schiller în variantă Dodin, să-l văd pe plurivalentul om de teatru Wajdi Mouawad,

să revăd *Faust* și *Călătoriile lui Gulliver* și să citesc *Oidip* în limbaj Purcărete. Aștept să mă plimb pe alei de piatră, să admir micuța balerină cu pantofi roșii, să dansez seara în „grădina” festivalului pe un playlist care se repetă în fiecare seară, să împart cu domnișoara Oana răsăritul unei nopți de scris cronici... Aștept concertul ROA din Piața Sfatului. Aștept conferințele de la zece dimineața când îți pică ochii în cafea dar nu poți să-i ratezi pe George Banu și invitații lui. Aștept multe și parcă ziua de 6 iunie nu mai vine odată...

„Gaudeamus igitur” zic. Pâine și circ de calitate nu prea mai găsești pe străzile cetății. Nici atâția creatori de spectacol pe metru pătrat nu sunt. În iunie, Sibiu devine un oraș cosmopolit prin excelență. Rumâni, engleji, franțuzi, chinezi, poloni, austrieci, italieni și spanioli cu *sangre calientă* se adună să-și spună povești în imagini și acțiuni și să participe la povestea celuiilalt. Europa încapă toată într-un oraș care pe harta lumii are dimensiunea unui fir de praf. „Unicitate în diversitate” – aceasta e politica festivalului din această ediție. Sau câtă diversitate, atâta unicitate. Iar dacă ne gândim bine, nu grăbit, cum face românul de obicei, trecem de impersonalitatea sintagmei. „Unicitate în diversitate” poartă în sine un mare adevăr. Un truism, așa spune. Altfel ce ar avea de-a face *wit*-ul englezilor cu mândria națională a francezului? Poate doar sentimentul că ei sunt cei mai buni de pe Terra. Fiecare este unic în felul său. Hazul bonom și sănătos al românului diferă de umorul englezesc, ironic și malițios, care mai mult lovește, decât să vindece. Glacialitatea neamțului nu se pupă cu flecărima românului. Și lista poate să continue. Suntem unici în felul nostru de a fi, iar pentru acest fapt un antropolog ar găsi multe cauze și explicații. Suntem unici și diferiți, dar ne întâlnim cu toții să punem împreună gânduri, idei, curente, sentimente, fiecare aducând cu sine câte un dram din istoria, cultura și civilizația națiunii lui. Iar arta – teatrul, căci despre el vorbim aici, e mijlocul, modalitatea, soluția, pe care oamenii, care de când cu Adam și Eva și păcatul originar, se îndepărtează de sinele lor și de ceilalți, au găsit-o pentru a trăi împreună. A coexista. A comunica. A cumineca. Dincolo de spații reale, de linii trasate pe o hartă, decidem să trăim timp de zece zile de festival împreună într-o comunitate al cărei unic principiu imuabil este teatrul. Restul e spectacol...

Oana Medrea

FITS 2014 - ediția a XXI-a Unicitate în Diversitate

(FITSi unici, FITSi diverși..!)

Tema celei de-a XXI-a ediții a FITS, „Unicitate în Diversitate”, se reflectă chiar și în cifrele romane cu care îi scriem numele. Dacă anul trecut primele 10 (X) ediții se oglindeau în următoarele 10 (X) în ediția a XX-a, începând de anul acesta, Festivalul mai adaugă una – unică în diversitatea celor de până astăzi: douăzeci de ediții plus încă una, a XXI-a, s-ar traduce prin „unicitate în diversitate”. Dacă fermentul ediției de anul trecut a fost *Dialogul* – dialogul formelor, al ideilor, al stilurilor, al genurilor, al personalităților creatoare etc –, anul acesta relația dintre unu și multiplu este în prim plan: un festival și o diversitate de spații și posibilități de a-l explora: Sibiu va fi, timp de 10 zile, un loc unic prin diversitatea evenimentelor. Un oraș: locul unde spațiul și timpul se dilată pentru a putea face să încapă 350 de evenimente, artiști din 70 de țări, toată încărcătura numelor grele de artiști, cele 66 de locuri (teatre, catedrale, cafenele, librării, cotloane) unde se va simți vibrația festivalului, la care se adaugă toate formulele posibile: teatru, muzică, circ, dans, *performance*, spectacole stradale, spectacole-lectură, expoziții, lansări de carte, conferințe, ateliere, concerte. Programul de anul acesta reflectă în cel mai limpede mod cu putință principiul unicității în diversitate. Fiindcă Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu nu mai este de mult o manifestare

FOTO © FITS 2014, Caletul Program al Festivalului

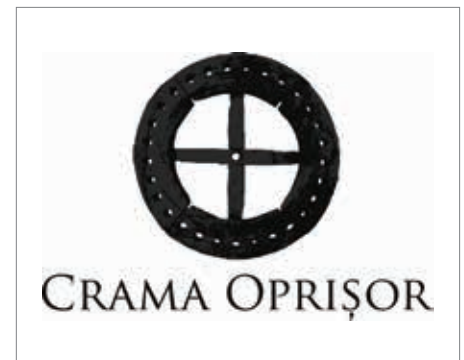
dedicată exclusiv artei teatrului în formele sale „clasice”, ci este locul unde în fiecare an devine posibil dialogul dintre unicitatea teatrului și interferențele sale cu celelalte arte care îi conferă diversitate.

Unicitatea-în-diversitate a ediției din acest an se regăsește și în multi- și trans-culturalitatea sa (artiști veniți de pe trei continente și un public pestriț), în momentele irepetabile de emoție – care sunt esența însăși a oricărei experiențe trăite în realitatea teatrului, în infinitatea posibilităților de a o trăi și în infinitatea formelor (magice?) de a o face

posibilă. Înseamnă cetatea timp de 10 zile, unică, a tuturor formelor de spectacol, emoția apartenenței pe care ți-o inspiră atâția oameni care se află împreună pentru a se bucura de spectacolul din jurul lor. *FITS* reprezintă șansa unică de a te uni cu diversitatea celorlalți, de a-ți diversifica orizontul de preferințe în ale artelor spectacolului. Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu devine o cetate a sărbătorii și o sărbătoare a cetății, populată de oameni, spirite sprințare, personaje... diverse și unice. Este locul unde respiri diversitatea la fiecare pas.

Cred că „unicitate-în-diversitate” este sintagma care exprimă în modul cel mai limpede misiunea pe care și-au asumat-o organizatorii Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu – aceea de a aduce într-un singur loc împreună culturii, oameni, arte, istorii din întreaga lume și de a face posibilă întâlnirea lor într-un timp al prezentului continuu (unic-divers), unde întrebările se multiplică la infinit, cultivând o diversitate de întâlniri unice. Pentru că, în esență, fiecare ediție a Festivalului se naște din entuziasmul de a diversifica o unică temă, reinventând-o cu fiecare nou capitol adăugat poveștii începute cândva.

Și, ca orice poveste foarte cunoscută, ea este unică prin numărul impresionant de povestitori care știu, fiecare, să o spună într-o diversitate de feluri unice.

Andreea Tudosă

Jurnal de festival

dintr-o memorie colectivă

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

Sibiul stă sub semnul zodiacal al uni(cit)ății artistice. Se creează un festin cultural care anulează orașul lui Hermann, în primă fază, iar apoi îl reinstituie prin Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu. O juxtapunere de termeni care asigură o plus valoare interdependentă, permițând și promovând un specific, creând o tradiție. Printr-o regenerare aproape firească, încă de neexplicat prin raportarea la contextul politic și social național și internațional actual, cele zece zile robuste și voluptuoase ridică scheletul unui profet cu o identitate oscilantă, iar ceea ce sudează oasele într-un trup pentru a conține în el o spiritualitate identitară este alăturarea psihotică: unitate/diversitate. Un pretext care ar evita orice cucerire teritorială printr-o falsă colonizare culturală (iar aici ne referim la cadrul pe care îl oferă Sibiu prin specificul arhitectural, social), tema festivalului este mai mult decât orientativă. Două elemente care nu se anulează reciproc, individualitate și comunitate, redau un ideal care poate fi asumat doar prin artă.

Festivalul aflat la cea de-a XXI-a ediție, capătă drepturi depline și responsabilități pe măsură.

Diversitatea constă în cele peste 70 de țări participante confirmate, la care se adaugă un public variat din toate punctele de vedere: naționalitate, sex, vârstă, condiție socială și lista continuă...

Este imposibil ca într-un festival de amploarea Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu să se poată face o apreciere loială a impactului și a fenomenelor determinate de o combustie unitară a spectacolarului. Zvonuri sunt despre oameni că acum douăzeci și unu de ani partea centrală a orașului era circulată de autovehicule, iar seara oamenii se retrăgeau în sertarele lor personale sau închiriate-personal odată cu apusul soarelui. Erau diverși, victime ale unui ritual comun. Acum ritualul este dinamic și ofertant, iar piatra cubică s-a pavat prin siguranța că va avea cine să o calce. Educarea neconștientizată a publicului, a comunității, este o certitudine a efectului de fluture transpus în efectul de festival. Atom multinuclear, festivalul proiectat în oameni este o expresie a paradoxului *existențialism la unison*. Festivalul, proiecție a umanului, este *pluriperspectivism*. Este forfota de pe stradă, lirismul din cetate, convenționalul din sala de spectacole. Componenta umană și cea artistică sunt antrenate într-un proces de

fuziune bivalentă. Publicul funcționează ca un accelerator de emoții prin mirajul pe care îl creează în jurul acestui fenomen artistic, este cel care alimentează dezvoltarea festivalului și asigură consumul cultural. Zece zile pe an, Sibiu renunță la a fi Sibiu și devine Festival. Sunt zece zile în care localnici, turiști, artiști, aderă la același univers creativ. Un ritual anual care face onoare omului, *instrument* folosit exponențial în artele spectacolului.

Festivalul este o confirmare a faptului că nevoia de frumos, odată satisfăcută, re-poziționează standardele esteticii la nivel de comunitate artistică. Festivalul are valențe multiple asumate printr-o inversare a rolurilor în raportul părinte - copil (oraș - festival); cel din urmă a devenit pilonul de rezistență al comunității și al mediului cultural, reușind să egaleze sau chiar să depășească orașele cu tradiție sau cu mai multe resurse financiare.

Aflat în plină ascensiune, festivalul este unitatea care înglobează varietăți sublime care se ascund în vortexul uman.

✎ Tudor Sicomaș

Prolog de festival

De mai mult de două decenii, Sibiu a fost așezat pe harta culturală și artistică a Europei de o echipă puternică și organizată, condusă de Constantin Chiriac. Sibiu găzduiește, anual, trupe și actori din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, devenind, astfel, pentru câte zece zile pe an, una dintre capitalele teatrale mondiale cele mai importante. În 2014, Festivalul Internațional de la Sibiu a ajuns, se poate spune, la un al doilea majorat (dacă e să calculăm după normele americane). Evenimentul s-a dezvoltat, a crescut și a ajuns la un nivel calitativ foarte înalt.

Ediția din 2014, cea cu numărul XXI, are ca tematică „Unicitate în diversitate”. Este o sintagmă vehiculată din ce în ce mai des în ceea ce privește Omul în societate. Fiecare individ trebuie să încerce să se afirme prin unicitatea sa, dar, în același timp, să contribuie la diversitatea mediului, tocmai prin acest atribut al unicității. Și iată că nici teatrul nu face excepție – căci ce altceva este teatrul, dacă nu o oglindă a vieții și a mediului în care ne desfășurăm mica noastră viață? Astfel, FITS a invitat în cadrul său numeroase trupe de teatru, actori, regizori dintre cei mai renumiți ai momentului, dar și controversați – fiecare dintre aceștia unic prin modul de a gândi și vedea viața și arta, împreună formând un tablou teatral extrem de divers, diferit. Chiar în deschiderea festivalului, publicul se va putea delecta cu spectacole precum *Intrigă și iubire*, de la Teatrul Dramatic Maly, din Sankt Petersburg, în regia celebratului Lev Dodin; apoi, vine rândul maestrului Silviu Purcărete să demonstreze, din nou, forța capodoperei sale de la Hala Balanța, *Faust*, avându-i în rolurile principale pe Ilie Gheorghe (Faust) și Ofelia Popii (Mefisto). Nu în ultimul rând, unul dintre cei mai discutați, dar și apreciați artiști contemporani, Wajdi Mouawad, va susține un *one-man show* de două ore, intitulat *Seuls / Snguri* – producție a companiei „Au Carré de l’Hypoténuse”.

Și așa am ajuns în punctul zero al festivalului – și anume, sus-numitul Prolog – căci Institutul Francez din București a avut amabilitatea și

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

generozitatea de a-l avea ca invitat pe Wajdi Mouawad și în capitală, pentru a permite și spectatorilor bucureșteni dacă nu să se bucure, cel puțin să fie șocați sau, pur și simplu, să conviețuiască alături de actorul canadian de origine libaneză timp de două ore. Acest uimitor eveniment a avut loc la Sala Izvor a Teatrului Bulandra, în data de 2 iunie și a adunat numeroase personalități din viața teatrală și culturală bucureșteană. În fața unei săli aproape neîncăpătoare, și-a făcut apariția discret, dar în forță, Mouawad, cu o statură parcă desprinsă din cele *O mie și una de nopți*. Frapantă a fost combinația dintre figura impregnată de trăsături arabe și o seducătoare limbă franceză, rostită atât de clar, încât până și cei care nu o cunosc au înțeles ce rostea actorul. Ceea ce Wajdi Mouawad aduce în fața spectatorilor este povestea unui Om, istoria unui Artist, o semi-autobiografie a creatorului însuși, care amintește, pe alocuri, de romanul lui Eric Emmanuel-Schmitt, *Pe când eram o operă*

de artă. Cu adevărat, așa cum se spune și în descrierea spectacolului, *Seuls* are o capacitate descriptivă extraordinară de puternică, reușind să transmită un mesaj, dar și o cantitate enormă de emoție – fie că este mai violentă sau nu. Dar nu dorim să devoalăm misterul acestui *performance* unic și colorat.

După un asemenea prolog, așteptările mele, precum și cele ale publicului, nu pot fi decât foarte mari. ținând cont de programul gândit de organizatorii FITS 2014. Nu putem decât să sperăm și să visăm la cele zece zile fastuoase ce vor îmbrăca Sibiu în următoarea perioadă. Și, de asemenea, să sperăm – ca în fiecare an – că acest mare eveniment va putea să încurajeze viața teatrală și artistică românească și din afara orașului transilvan. Speranță care, încetul cu încetul, a început să înflorească prin intermediul câtorva spectacole ce au luat naștere în ultimul timp în diferite teatre românești.

✉ Cristian Opris

Ce să vezi la FITS 2014?

DECENIUL 3 AL FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU ÎNCEPE VINERI 6 Iunie 2014, CÂND CCA 350 DE EVENIMENTE DIN 70 DE ȚĂRI VOR LUA STARTUL PENTRU CELE 66 DE SPAȚII DE JOC (ÎN ȘI ÎN AFARA ORAȘULUI) AȘEZÂND DIN NOU SIBIUL PE HARTA CELOR MAI IMPORTANȚI REPREZENTAȚI AI ARTELOR SPECTACOLULUI LA NIVEL MONDIAL. 10 ZILE, APROXIMATIV 62.000 DE SPECTATORI ÎN FIECARE ZI, 2500 DE ARTIȘTI ȘI INVITAȚI.

Ce aduce anul 2014?

Pentru prima dată în România una dintre cele mai impresionante construcții expoziționale dedicate jocului interactiv cu lumini și culori: *Luminarium Mirazozo*. Labirint (48 de metri lungime, 27 de metri lățime) construit manual, cu pasaje în formă de spirală ce unesc cinci cupole de culori diferite, este menit să ofere atât un spațiu mediativ, cât și o experiență senzorială unică, pentru oricine este gata să încerce ceva ieșit din comun. Construcția care din 1992 s-a bucurat de peste 2 milioane de vizitatori din 37 de țări ale lumii, va fi amplasată în Piața Mică din Sibiu între 6 și 9 iunie. Intrarea este liberă. Wajdi Mouawad va prezenta în premieră în România, marele său succes de la Festivalul de la Avignon din anul 2008, unul din cele mai așteptate spectacole ale acestei ediții a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, *Seuls / Singuri*. One-man show-ul este scris, regizat și jucat de către Wajdi Mouawad și poate fi văzut în sala Teatrului Național „Radu Stanca” din Sibiu, vineri, 6 iunie, ora 18:00. Lev Dodin continuă seria spectacolelor eveniment cu *Intrigă și lubire*, de la ora 21:00, la Casa de Cultură a Sindicatelor Sibiu. O a doua reprezentație va avea loc sâmbătă, de la ora 18:00, în aceeași locație. Seria premierelor regizorului Silviu Purcărete în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu merge mai departe în 2014 cu o producție de asemenea foarte așteptată de public, *Oidip*, după *Oedip Rege* și *Oedip la Colonos*, de Sofocle. Sărbătorea continuă cu spectacole de teatru-dans din Spania, Germania, Israel, Brazilia, Japonia, Franța și Polonia, arta dansului ocupând o pondere și mai mare în programul actual, comparativ cu 2013. Nici din această ediție nu lipsesc spectacolele de circ, expozițiile, conferințele și concertele desfășurate în biserici sau în Piața Mare din Sibiu. Atelierele speciale aduc și ele o noutate interesantă: atelierul de critică teatrală, desfășurat în perioada 9-12 iunie. La rândul lor, spectacolele de stradă vor lua cu asalt, ca de fiecare dată, străzile orașului. Companiile românești vor cuceri publicul prezent cu spectacole precum: *Fă-mi loc loc*, cu Marius Manole și Medeea Marinescu; *Când ploaia se va opri* și *Hei iu iu nu hey you you*, regizate de Radu Afrim; *Păi despre ce vorbim noi aici, domnule?*, cu „Marcel Iureș și George Mihăiță; *Freak show*, spectacol scris, regizat și jucat de Florin Piersic Jr.; *Dreaming Romania*, regizat de Radu Horghidan și Mihai Pintilei; *Zic Zac*, cu Andrea Gavrilu, Ștefan Lupu și Gabriel Costin; *Tipografic majuscul*, *Punct triplu*, *Sânziana* și *Pepelea*. Studenții au și în acest an propria lor secțiune: „Întâlnirea școlilor de teatru”. Aici, universități din Serbia, România, Marea Britanie, Statele Unite, Slovacia, China, Canada, Croația și Bulgaria își vor prezenta unele din cele mai bune spectacole. România este reprezentată de către Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea de Arte din Târgu Mureș, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București și, desigur, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu. Lor li se va alătura trupa de teatru a Colegiului Național „A.T. Laurian” Botoșani cu *La lilieci*, după Marin Sorescu, spectacol premiat la Festivalul de teatru adolescent „AmFiTeatru”, ediția a V-a, în Botoșani și la Festivalul Național de Teatru Tânăr „Ideo Ideis”, ediția a VIII-a, în Alexandria.

www.dbschenker.com/ro

6/15 Iunie 2014
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

Raiffeisen BANK
Bază în încredere.

Viata fără CASH

Trăiește Viața fără CASH și joacă pe scena celor mai tari experiențe!

Plătește smart și intră pe www.viatafaracash.ro pentru a câștiga experiențe de neuitat sau marele premiu, Nissan Juke!

Prezentare valabilă în perioada 7 aprilie - 31 decembrie 2014. Reglementare valabilă în momentul prezentării pe www.viatafaracash.ro.

We are very happy to announce that our wines just received the following awards at the prestigious International Wine Contest Bucharest 2014:

The GREAT GOLD MEDAL / MAREA MEDALIE DE AUR for the best Romanian wine for Lacerta Cuvée IX

One GOLD MEDAL for Lacerta Shiraz

Two SILVER MEDALS for Lacerta Sauvignon Blanc and Lacerta Cabernet Sauvignon/Shiraz

Lacerta Feteasca Neagra had been awarded the GOLD MEDAL

Vino Balkanika in Bulgaria as the best rated wine of the whole contest

1021 122 STAGI FESTIVAL!

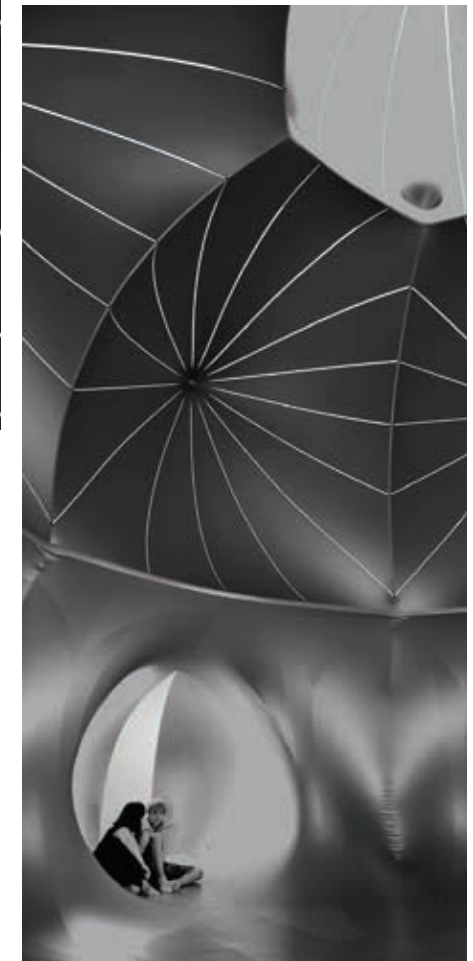
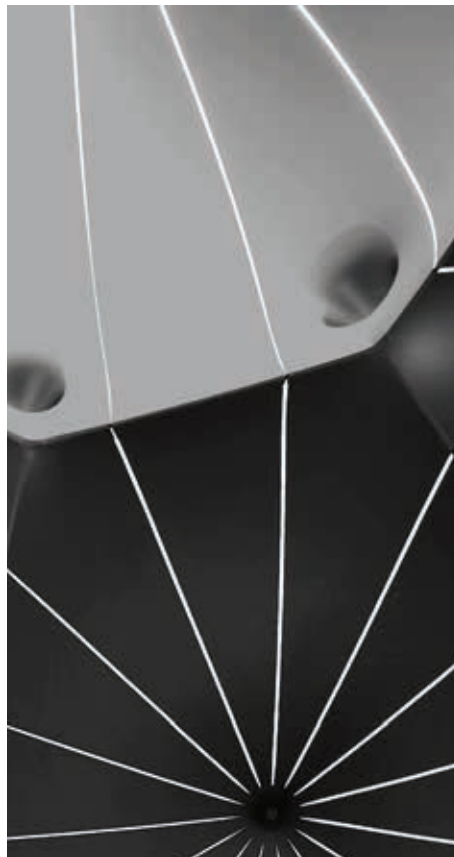
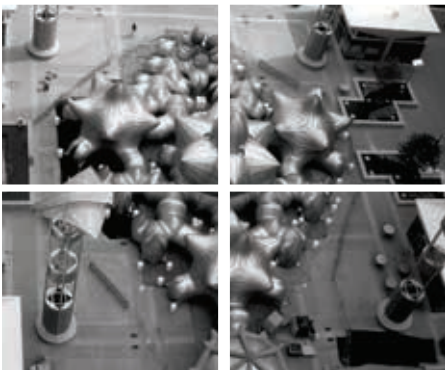

FOTO © FITS 2014, Caietul Program al Festivalului

Descoperă lumina așa cum nu ai mai făcut-o până acum!

Cea de-a XXI-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu aduce pentru prima dată în România una dintre cele mai impresionante construcții expoziționale dedicate jocului interactiv cu lumini și culori: „Luminarium Mirazozo”.

„Luminarium Mirazozo” este o structură gonflabilă ce a fost proiectată să ofere publicului o experiență extra-senzorială.

Construit asemenea unui labirint, cu pasaje în formă de spirală ce unesc cinci cupole asemănătoare formelor găsite în bazele din Iran, orașul gonflabil ce va pune stăpânire pe Piața Mică din Sibiu va avea o lungime de 48 de metri și o lățime de 27 de metri. „Mirazozo” se inspiră din frumusețea geometriei naturale și din arhitectura islamică și cea gotică.

Diversitatea culorilor și intensitatea luminii din interiorul expoziției sunt create în mod natural de lumina care trece prin învelișul translucid din vinil. Instalația creează o experiență unică, meditativă, în care limitele dintre realitate și

percepție se suprapun pe coloana sonoră ambientală creată de David Bickley.

Expoziția britanicilor de la Architects of the Air poate fi vizitată în perioada 6 – 9 iunie, între orele 12:00 – 21:00, iar intrarea este gratuită. Vizitatorii primesc la intrare o hartă și sunt rugați să se descâlce înainte de trecerea prin ecluză. Odată aflați în interiorul construcției, vizitatorii pot alege să se plimbe liber sau pur și simplu să se odihnească privind jocul de culori produs în funcție de vremea și lumina de afară pe fațetele construite ca un mix între inginerie și design contemporan. Construit în 2010 „Luminarium Mirazozo” a fost prezentat în peste 40 de orașe din întreaga lume printre care Sydney, Beirut, Los Angeles, Praga sau Budapesta.

Pentru reușita acestui proiect au fost antrenați 30 de tineri ce fac parte anul acesta din grupul celor 200 de voluntari selecționați din Sibiu alături de un grup de voluntari internațional din Japonia, Polonia, Coreea de Sud, Marea Britanie, Franța, Finlanda și Turcia.

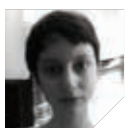
www.sibfest.ro

optimizat pentru

[facebook.com/FITSibiu](https://www.facebook.com/FITSibiu)

✉ Ilinca Todoruș

Despre ce fel de unicitate în diversitate vrem să vorbim?

O strategie deșteaptă în alegerea unei teme a unui festival de aniversare a festivalului de teatru de la Sibiu este găsirea unui moto „umbrelă,” care sună bine și care este destul de general ca să acopere variațiile de gusturi și interpretări personale ale majorității.

„Unicitate în diversitate” nu face excepție: fraza poate să aibă conotații diferite pentru oameni diferiți. Aș încerca însă acum să explic ce rezonanțe poartă expresia pentru mine, rezonanțe care în subiectivitatea lor nu vor pretinde să aibă caracter definitiv. Pe de altă parte, simt nevoia să fac acest demers fiindcă există potențialul unei interpretări înguste și nocive a acestei expresii – unicitate în diversitate – o interpretare care mă alarmează și care provine dintr-o mentalitate, cred eu, veninoasă. Ca să nu ascund nimic, trebuie să mărturisesc că alarmarea mea are alte cauze, fiind proaspăt indusă privind la televizor, citind pe net și ascultând reacțiile unor români la victoria Conchitei Wurst de la Eurovision, ca fiind indusă, de asemenea, de prea multele victorii ale partidelor de extremă dreaptă la alegerile Europarlamentare. Așadar mi-e frică să nu omorâm esența cuvântului „diversitate,” crezându-ne toleranți și iubitori de pace, la fel cum conducătorul unui partid de extremă

dreaptă din Europa de vest care vrea să expulzeze toți musulmanii din țara lui zice că nu este rasist fiindcă mănâncă kebaburi cu plăcere.

Diversitatea se definește ca o multiplicitate de lucruri diferite, adică o adunătură de unicate. Nu știu ce am putea înțelege prin fraza „unicitate în diversitate,” din moment ce fiecare lucru din diversitate este în unicitate. Sau oare cu „unicitate” în singular se sugerează că ar fi un singur unicat în diversitate – însă atunci nu mai avem de-a face cu o diversitate ci cu o normalitate, deci cu o adunătură de același lucru multiplicat. Sau poate ar trebui să mă gândesc la o unicitate metafizică apriori care planează deasupra noastră tuturor unindu-ne în singularitatea și irepetabilitatea noastră a fiecăruia. Nu uita ca ești special (la fel ca toată lumea). Asta s-ar numi universalitate – un concept în sine poetic și idealist, însă de prea multe ori folosit cu violență tocmai pentru a spune unei minorități diferite că trebuie să adere la universalitatea noastră, adică la ce vrem noi să fie universal valabil pentru toată lumea. Așadar *use with caution* – să zicem OK în poezii angoasate și teatru, dar nu prea în politică sau într-o viziune etică a unei societăți.

Așadar, din punctul meu de vedere, interpretarea pozitivă a expresiei „unicitate în diversitate” nu poate fi decât o adunătură de ceva-uri care sunt la fel și diferite în același timp. Acesta este un concept mai greu de

asimilat fiindcă nu operează în registre clare, bine-definite de „A sau B,” „da sau nu,” „alb sau negru,” „bărbat sau femeie,” „homosexual sau heterosexual” și așa mai departe, ci depinde de zone marginale, de granițe estomate, de existențe dinamice în continuă transformare, de orice refuză să fie încadrat și delimitat cu fixitate. Am citit într-un articol pe net că un român care întrevede în victoria Conchitei Wurst la Eurovizion o conspirație internațională a sodomitorilor de a aduce sfârșitul lumii, dorește neapărat să se înceteze să i se mai zică la televizor „femeia cu barbă,” ci „bărbatul cu rochie.” Nu A, că B, adică din lac în puț.

Acceptându-și premiul, Conchita Wurst l-a dedicat „tuturor acelor care cred într-un viitor de pace și libertate. Știți cine sunteți,” a continuat ea, „suntem o unitate și suntem de neoprit.” M-am mirat de ce a ales să spună „suntem o unitate” în loc de „suntem uniți.” Acum aș vrea să cred că voia să spună că trebuie să fim o unitate în diversitate, că suntem diferiți, dar pentru un viitor de pace și libertate trebuie să ne acceptăm unii pe alții în diversitatea noastră. Doar trăind împreună în diversitate vom ajunge să ne înțelegem unii pe alții și să împărțim unele lucruri unii cu alții cu adevărat, în loc să ne forțăm în tipare „comune” de normalitate și universalitate.

Este într-adevăr o idee frumoasă de unitate în diversitate. Aș vrea să cred că este o idee de neoprit.

aplauze

Anul XXI / nr. 2 / 06 iunie 2014

6/15^a ediție
IUNIE 2014

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE TEATRU DE LA SIBIU

EDITOR IN-CHIEF:
ION M. TOMUȘ (ULBS)

CONTRIBUTORS:
OANA BOGZARU (UNATC), ADINA KATONA (ULBS), OANA MEDREA (UNATC), CRISTIAN OPRIȘ (ULBS), MAGDALENA PĂNTICE (UAT), ALEXANDRA PĂZGU (ULBS), TUDOR SICOMAȘ (UNATC), ALBA STANCIU (ULBS), LIVIA STOICA (UNATC), LAVINIA ȘERBAN (UNATC), DORIANA TĂUT (ULBS), ILINCA TODORUȘ (YU), ANDREEA TUDOSĂ (ULBS), ZOE GOLDSTEIN (UCLA)

TRANSLATION COORDINATOR:
ANCA TOMUȘ (ULBS)

TRANSLATORS:
ANCA BAMBOI (ULBS), ANCA MARTIN (ULBS), GABRIELA FECHETE (ULBS), GEORGIANA ARDELEAN (ULBS), SABINA SAVU (ULBS), SIMONA VOICA (ULBS)

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
FACULTATEA DE LITERE ȘI ARTE
DEPARTAMENTUL DE ARTĂ TEATRALĂ
UNIVERSITATEA DE ARTE DIN TÂRGU MUREȘ
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTĂ TEATRALĂ ȘI
CINEMATOGRAFICĂ „I. L. CARAGIALE”
YALE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES

ISSN 2248-1776
ISSN-L 2248-1176

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

6/15 21^a ediție
IUNIE 2014
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE TEATRU DE LA SIBIU

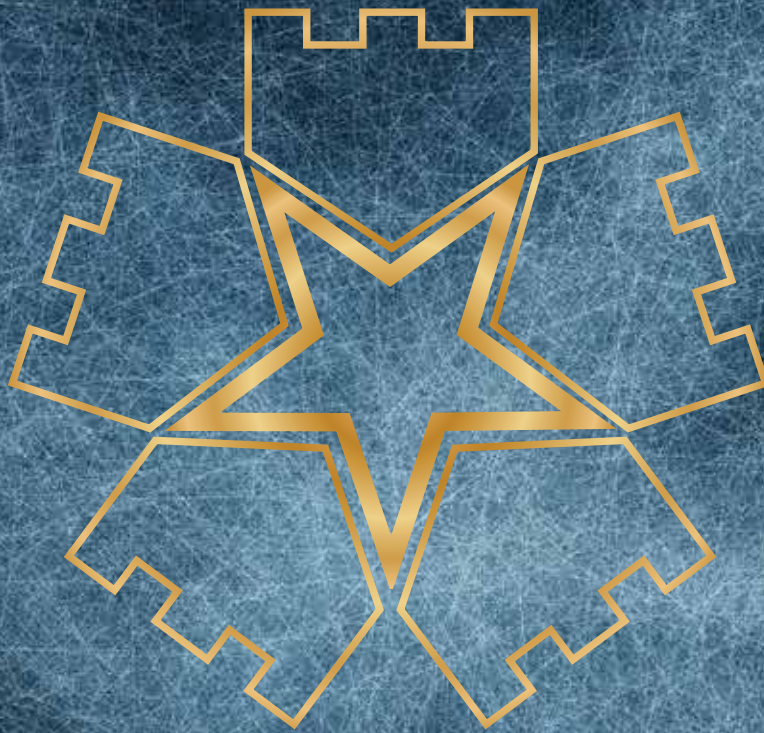
FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

FOTO © FITS 2014, Album Aniversar FITS 20 de ani

 UniCredit Țiriac Bank

SIBIU WALK OF FAME

---

14 iunie 2014